

تلاش خواهند کرد.»

امیرحسین قاضی‌زاده‌هاشمی، دیگر کاندیدای انصرافی جبهه انقلاب نیز در حساب ایکس خود نوشت: «وظیفه امروز همه دلسوزان حمایت از کاندیدای جبهه انقلاب است. از ملت بزرگ ایران، هوادارانم و از سایر برادرانم آقایان قالیباف، زاکانی و ستاد‌های انتخاباتی ایشان می‌خواهم از برادر گرانقدر آقای دکتر سعید جلیلی حمایت کنند.»

تلاش برای تکمیل پیروزی

مسعود پزشکیان توانست در جایگاه نخست انتخابات قرار بگیرد. در حالی که مردم به وضوح با صندوق رای قهر کرده‌اند و مشارکت ۸/۸ درصد از انتخابات ریاست جمهوری سیزدهم کم‌تر بود، اصلاح‌طلبان و اعضای اردوگاه پزشکیان، تلاش کردند که تمرکز خود را بر تلاش برای جذب مشارکت بگذارند. محمدجواد آذری جهرمی که در این انتخابات همکاری نزدیکی با ستاد پزشکیان داشت و یکی از سخنرانان اصلی همایش‌های انتخاباتی او در شهرهای مختلف بود، در شبکه ایکس نوشت: «آغوش‌های باز بر ذهن‌های بسته پیروز خواهند شد، ان‌شاءالله». وزیر ارتباطات دولت روحانی در واکنش به مشارکت ۴۰ درصدی در انتخابات نیز نوشت: «برنده انتخابات مهم است اما مهم‌تر از آن، ۶۰ درصد نورچشمانی هستند که به دلایل مختلف تصمیم گرفتند در انتخابات حاضر نشوند چون که تاکنون صدایی برای همنوایی با آن نشنیدند. ایران متعلق به همه است، متعلق به همه این ۶۰ درصد هم. باید صدایشان بود که ایران، ایران همیشگی بشه...»

محمدعلی ابطحی، سیاستمدار اصلاح‌طلب نیز درباره نتیجه انتخابات نوشت: «پیشنوازی پزشکیان، تا دو هفته پیش غیرقابل تصور بود. آمد و خیلی از مردم هم آمدند. اما اکثریت ۶۰ درصدی همچنان قهر ماندند. کسانی قهر ماندند که می‌توانستند پزشکیان را در مرحله اول راهی پاسور کنند. نتیجه پزشکیان و جلیلی دو مسیر کاملاً جدا در برابر ملت قرار داده است. ائتلاف بسیجی از هواداران قالیباف با رای دهندگان به جلیلی که پشتوانه مذهبی و تکلیف‌شعری هم برای رای دادن حس می‌کنند، می‌تواند مسیر را برای آقای جلیلی هموارتر کند.

با رای ندادن حکومت سقوط نمی‌کند اما رنج و رفاه فرزندانمان تا اندازه زیادی در انتظار مرحله دوم انتخابات است. اصرار به رای دادن نکنیم. خودشان می‌دانند. اما به این نکته باید توجه داد که برای خونخواهی و دفاع از همان‌ها که مظلومانه در این سال‌ها آسیب دیدند لازم است رای بدهیم تا کمتر تکرار شود. کسانی در خارج از کشور پس از انتخاب جلیلی یا پزشکیان به زندگی عادی برمی‌گردند، نوش جان‌شان. اما برای مردم داخل ایران خیلی اوضاع زندگی، آرامش، آزادی با جلیلی و یا پزشکیان فرق می‌کند.»

حسین مرعشی، دبیرکل حزب کارگزاران سازندگی به جماران گفت: «اختلاف‌نظری که امروز بین رای دهندگان به آقای قالیباف با آقای جلیلی وجود دارد، از شکاف بین اصلاح‌طلبان و آقای جلیلی بسیار عمیق‌تر است. اگر آقای جلیلی قادر بود اصولگرایان را نمایندگی کند، می‌توانست در مرحله اول این کار را بکند. وقتی کسی در مرحله اول نتوانست این ائتلاف را به وجود بیاورد، حتماً در مرحله دوم بسیار ضعیف‌تر ظاهر خواهد شد.

ملت ایران متوجه نیاز امروز کشور به استقرار یک دولت ملی و فراگیر و دوری از تنگ‌نظری و تندروی هست. ملت ایران ان‌شاءالله آینده خودشان را با رای قاطع به جناب آقای پزشکیان رقم خواهند زد؛ که ایشان هم متعهد به تشکیل یک دولت فراگیر و ملی هستند. پیروزی بسیار نزدیک است و گام آخر را همه با هم، با استواری بر می‌داریم.»

علی ربیعی، وزیر کار دولت تدبیر و امید، در توئیتر نوشت: «کاهش آرا در سال ۱۴۰۰ نسبت به سال‌های ۹۲ و ۹۶ نتیجه ناامیدی طبقه متوسط از دستاوردهایی بود که تصور می‌شد با وقوع برجام و گشایش‌های اقتصادی،

حمله مسلحانه قرار می‌گیرند، در این عملیات هم تعدادی از پرسنل نیروی انتظامی شهید و تعدادی نیز مجروح شدند.

۲۴ آذر سال گذشته هم ۱۱ نیروی فرا‌جا در حمله تروریستی به مقر انتظامی راسک به شهادت می‌رسند و ۶ نفر دیگر هم مجروح می‌شوند. از این دست حملات در استان سیستان و بلوچستان زیاد است با این حال این‌بار و در روز گذشته همانطور که گفته شد صندوق رای مردم هدفی بود که بهای حفاظت از آن را دو نفر از نظامیان جوان کشور با جان‌شان دادند؛ موضوعی که اهمیت صیانت از آرای مردم را بیش از پیش مشخص می‌کند.

۸۰ درصد آرای استان متعلق به پزشکیان است

معین‌الدین سعیدی، نماینده چهارپار در مجلس یازدهم در این باره به هم‌میهن می‌گوید: «تا جایی که می‌دانم به جز این یک حادثه، هیچ رخداد قابل ذکر دیگری که در فرایند انتخابات اهمیت داشته باشد رخ نداده است. با این حال متأسفانه بعد از اتفاقات تلخ ۱۴۰۱ بستری ایجاد و فعالیت‌های تروریستی افزایش یافته است. با توجه به اینکه پزشکیان وارد عرصه انتخابات شده است، تلاش بسیاری از دلسوزان استان این بود که بتوانیم فضای انتخاباتی را پرشور کرده و مردم با وجود همه زخم‌هایی که در این مدت بر پیکر استان وارد شده است، مردم را تشویق به حضور در انتخابات کنیم.» او معتقد است که بخشی از این حرکات ایدئلی برای این است که مردم را از آینده کشور ناامید کنند: «از طرف دیگر دشمنان خارجی تمایل دارند تصویری ناام از استان سیستان و بلوچستان در داخل کشور ارائه دهند. این درحالیست که تا پیش از دولت آقای رئیسی ما در این استان کمترین بحران‌های امنیتی را داشتیم و شاخص‌های امنیتی در این استان به شدت

مشارکتی ۴۰ درصدی در سیستان و بلوچستان

عملیات تروریستی علیه ماموران حفاظت از صندوق رای در منطقه جیکوگور سیستان و بلوچستان اما باعث شد که میزان مشارکت کنندگان این استان مورد توجه قرار گیرد. آنطور که عباس ابراهیمی دبیر ستاد انتخاباتی سیستان و بلوچستان اعلام کرده است میزان مشارکت مردم سیستان و بلوچستان در چهاردهمین دوره از انتخابات

فرهنگی و اجتماعی رخ خواهد داد که آن‌هم شما قدرت‌گرایان ضدتوسعه مانع شدید. سقوط منحنی مشارکت در ۱۴۰۳ نسبت به ۱۴۰۰ نیز نشان می‌دهد طبقات و دهک‌های پایین جامعه در نتیجه سیاست‌های فقرگستر، طبقه متوسط به دلیل عدم گشایش‌ها و در حالت کلی تر عموم مردم به‌ویژه نسل جدید از سیاست‌های تنش‌زا و تنگناگستر اجتماعی و فرهنگی به ستوه آمده‌اند. این است علت اصلی نزول مستمر آراء، آدرس غلط ندهید! این بار مردم هستند که باید بین دو رویکرد (ادامه این روند و یا حرکت برای تغییر)، انتخابی مهم و تاریخ‌ساز کنند.»

آذر منصوری، رئیس جبهه اصلاحات درباره نتیجه انتخابات و دورخیز برای تکمیل این پیروزی نوشت: «تا اینجای کار پیروز انتخابات، ملت بزرگ ایران است. (در این باره بیشتر خواهیم نوشت) اما در دور دوم انتخابات یعنی پانزدهم تیرماه با رای به دکتر پزشکیان افقی دیگر پیش روی مردم و ایران عزیز ما باز خواهد شد.»

تلنگر یک جامعه‌شناس

مسئله نظرسنجی‌ها در این انتخابات داغ بود. محمدرضا جوادی‌یگانه، جامعه‌شناس در این باره نوشت: «مشکل اصلی نظرسنجی‌ها در پیش‌بینی نادرست نتایج انتخابات، در ندیدن جامعه دوم بود. نظرسنجی‌ها، آنها را که حاضر به پاسخ دادن به پرسشگر نمی‌شدند، در محاسبات خود در نظر نمی‌گرفتند و هیچ اطلاع و تحلیلی درباره آنها نمی‌دادند. این گروه از مردم، حدود چهل درصد بودند.»

چه خواهد شد؟

پیش از این نوشتیم که افزایش مشارکت، می‌تواند باعث بازگرداندن کشور به ریل عقابانیت شود. جبهه تندرو تلاش می‌کند که تمام ظرفیت خود را برای پیروزی سعید جلیلی به کار بگیرد. اما در این مسیر، با چند مشکل روبه‌روست. اول؛ بخشی از جناح اصولگرا که خود را زیر پرچم قالیباف تعریف می‌کنند، قربانی یا ایدئولوژی جلیلی ندارند و ممکن است که پیش‌بینی انتقال بخشی از سید رای قالیباف به سید پزشکیان، محقق شود. جناح تندرو هنوز نتوانسته است که خود را از دل درگیری‌ها و افشاگری‌های انتخاباتی مجلس رها کند.

دوم، سقف رای تندروهاست. آرای ایدئولوژیک و تکلیف‌محور، سنتی و تشکیلاتی خود را در این انتخابات نشان داده و بعید است که تحت این عناوین، رای به سید جلیلی اضافه شود. به همین دلیل، آن‌ها با محدودیت روبه‌رو هستند. امیدشان به سید رای قالیباف و مجموع سید رای احتمالی زاکانی و قاضی‌زاده‌هاشمی است که این دو مورد به تنهایی تأثیرگذار نبودند اما در مجموع، می‌توانند به سید جلیلی اضافه شوند. مشارکت به ضرر آن‌هاست. در موضع‌گیری‌های آن‌ها پیش و پس از مرحله اول انتخابات اثری از دعوت به مشارکت یافت نمی‌شود.

سوم، اصلاح‌طلبان و میانه‌روها امیدشان به افزایش مشارکت است. به همین دلیل، آن‌ها بر دعوت مردم به حضور در مرحله دوم انتخابات اصرار دارند. اصلاح‌طلبان مسیر سخت‌تری نسبت به تندروها در پیش دارند. چراکه آن‌ها نیازمند تجمیع و اندکی افزایش مشارکت هستند اما جناح اصلاح‌گرا، نیازمند آشتی مردم با صندوق رای و قانع شدن آن‌ها برای ورود به میدان و عقب زدن نیروهای تندرو است.

در نهایت، طی این هفته تا زمان پایان مهلت قانونی تبلیغات، باید دید که از طریق رسانه و فضای مجازی می‌توان یخ مشارکت را شکست یا نه. سیاستمداران میانه‌رو طی این روزها بر دعوت چهره به چهره و تلفنی از اشخاص نیز تأکید کرده‌اند. برنامه‌های تبلیغاتی نامزد‌ها طی این چند روز و افزایش مشارکت، می‌تواند سرنوشت این انتخابات را تعیین کند.

افزایش یافته بود. اما در حال حاضر در این خلأهایی که به‌ویژه بعد از اتفاقات تلخ ۱۴۰۱ ایجاد شده است، گاهی شاهد چنین فعالیت‌هایی هستیم. مشابه این عملیات در فروردین ماه شاهد بودیم.» این فعال سیاسی خطاب به مردم استان عنوان می‌کند: «برای ما مشخص است که دشمن ما صلاح مردم استان را نمی‌خواهد و هرگز چنین روش‌هایی نتوانسته زمینه‌آستیفای حقوق مردم استان را فراهم کند. بنابراین از جامعه سیستان و بلوچستان انتظار می‌رود که در وهله اول این رخداد را محکوم کنند کما اینکه مراجع و جریان‌های مختلف به شدت چنین رفتارهای تلخی را محکوم می‌کنند. از طرف دیگر فکر می‌کنم با توجه به شرایط ویژه انتخاباتی، حضور مردم پای صندوق‌های رای شاید بتواند بسیاری از برنامه‌هایی که دشمن برای استان ما برنامه‌ریزی می‌کند را خنثی کند.» همچنین بنا بر اعلام سعیدی بیش از ۸۰ درصد آرای مشارکت‌کنندگان در انتخابات در سیستان و بلوچستان، متعلق به پزشکیان بوده است. او با تأکید بر بی‌اطلاعی خود از جزئیات سکوت مولوی عبدالحمید امام‌جمعه اهل سنت زاهدان درباره انتخابات می‌گوید: «من با ایشان برخوردی نداشتم و نمی‌توانم اعلام موضوع درستی از این موضوع داشته باشم اما به صورت کلی متأسفانه در بخش بزرگی از جامعه احساس سرخوردگی مشاهده می‌شود. مسئولان کشور باید پیام عدم حضور این عزیزان پای صندوق‌های رای را درک کنند و صدای‌شان باید شنیده شود. فکر می‌کنم بخش عمده‌ای از این عدم حضور به دلیل اتفاقات تلخ سال ۱۴۰۱ در کشور و در استان ما بوده است.» سعیدی معتقد است با وجود دردهای بسیاری که استان و به‌ویژه جامعه اهل سنت استان دارد اما حضور پای صندوق‌های رای و رای به پزشکیان می‌تواند به‌عنوان یک رای اعتراضی، بسیار مؤثر باشد تا از این رهگذر شاهد وقوع چنین اتفاقاتی نباشیم.

مشارکتی ۴۰ درصدی در سیستان و بلوچستان

ریاست جمهوری نیز به ۴۰ درصد رسید. تعداد آرای مأخوذه صحیح نیز در مجموع ۷۳۵ هزار و ۳۵۸ رأی بوده است. این درحالیست که به گفته دبیر ستاد انتخابات این استان تعداد شعب اخذ رأی در این استان ۱۸۳۰ شعبه بوده که تعداد ۹۴۷ شعبه اخذ رأی سیار و ۸۸۳ شعبه نیز ثابت بوده‌اند.

هادی حیدری

سمفونی خطوط

نگاه حقوقدان

تنگناهای رئیس‌جمهور در نظام حقوقی ایران

گردید، و دوم در اصل ۱۲۲ پیش‌بینی شده بود: «رئیس‌جمهور در حدود اختیارات و وظایف خویش در برابر ملت مسئول است...» که اصل به این شکل تغییر یافت: «رئیس‌جمهور در حدود اختیارات و وظایفی که به موجب قانون اساسی و یا قوانین عادی به عهده دارد در برابر ملت و رهبر و مجلس شورای اسلامی مسئول است.» البته تکلیف «مسئولیت اجرای قانون اساسی» بدون در نظر گرفتن اختیارات کافی، همچنان بر دوش رئیس‌جمهور مانده است.

تعیین راهبردهای کلان کشور با نام «سیاست‌های کلی نظام»، از اختیارات مقام رهبری خواهد بود. در بند نخست اصل ۱۱۰ آمده است: «تعیین سیاست‌های کلی نظام جمهوری اسلامی ایران پس از مشورت با مجمع تشخیص مصلحت نظام.» در سال‌های گذشته این سیاست‌گذاری‌ها در حوزه‌های مختلفی چون محیط زیست، خانواده، انتخابات، قانونگذاری و آخرین آن «توسعه دریا محور» تدوین گردید. به تازگی شورای نگهبان، مصوبات مجلس شورای اسلامی را جهت تطبیق با این سیاست‌ها به مجمع تشخیص مصلحت نظام ارسال می‌کند.

با هدف جلوگیری از در اختیار قرار گرفتن قوای اجرایی و تقنینی توسط یک جریان و امکان نظارت بیشتر، انتخابات ریاست جمهوری و مجلس در بیشتر کشورها با فاصله حدود دو ساله انجام می‌شود. در کشور ما نیز همین فاصله‌گذاری رعایت می‌شد، برگزاری زودهنگام انتخابات، دوره چهاردهم ریاست جمهوری و مجلس جدید را هم‌زمان کرده که در صورت انتخاب فردی با گرایش سیاسی متفاوت از مجلس در روز ۸ تیر، انتخاب وزراء و همکاری برای رئیس قوه مجریه دشوارتر از همیشه خواهد بود.

نهادهای متعددی با نام «شورای عالی» در ساختار نظام حقوقی کشور ما گنجانده شده که گرچه هدف اولیه سیاست‌گذاری کلان یا «حقوق نرم» بود، در عمل علاوه بر قانونگذاری، در امور اجرایی نیز مشارکت دارند؛ «شورای عالی انقلاب فرهنگی» و «شورای عالی فضای مجازی» دو نمونه هستند که نقش مؤثری در تنظیم‌گری و مدیریت اینترنت و فضای مجازی دارند.

در ۸ اردیبهشت ۱۳۹۷ «شورای عالی هماهنگی اقتصادی سران قوا» یا حکم مقام رهبری با هدف «تشکیل اتاق جنگ اقتصادی» هنگام خروج آمریکا از «برجام» شکل گرفت که اکنون علاوه بر سران قوای سه‌گانه، چهارده عضو دیگر از دولت، مجلس و قوه قضائیه دارد. این نهاد که در جهت هماهنگی برای شرایط بحرانی پیش‌بینی شده بود، در حال حاضر به قانونگذاری نیز می‌پردازد که مطابق قانون اساسی بر عهده مجلس شورای اسلامی است. مشارکت مجلس و دستگاه قضایی در امور اجرایی اقتصادی، محدودیتی جدید برای رئیس‌جمهور است که وظیفه پاسخ‌گویی برابر مردم، رهبری و مجلس را به تنهایی بر عهده دارد.

ابراهیم ایوبی

وکیل دادگستری

انتخابات زدهنگام ریاست جمهوری واحدی فضای شور و شغف انتخاباتی را در کشور ایجاد کرده است و نامزدها برای جذب رای شهروندان و تحریک بیشتر آنان به شرکت در رأی‌گیری، به بیان وعده‌های رنگارنگ می‌پردازند. تجربه نشان داده پس از فروکش کردن این تب و تاب، رئیس‌جمهور می‌ماند و ساختاری حقیقی و حقوقی که در آن باید وعده‌ها را عملی کند. اگر واقع‌بین باشیم این مقام، جایگاه و وظایف و اختیاراتی که رؤسای‌جمهور در دیگر کشورها بر خوردار هستند را ندارد. انتظار می‌رود اولیایان و هواداران‌شان محدودیت‌های پیش‌رو را که خاص نظام حقوق اساسی ایران بوده فراموش نکنند تا پس از فروکش کردن غبار هیجان انتخابات، فضای سردنومیدی حاکم نشود. در ادامه به تفاوت‌ها اشاره‌ای گذرا داریم.

در همه کشورهای، مقامی جایگاه ریاست کشور را بر عهده دارد که می‌تواند عنوانی چون پادشاه، امیر، رئیس‌جمهور یا رهبر را داشته باشد. این فرد، بالاترین مقام رسمی بوده و اختیار امور همچون تنظیم روابط قوای سه‌گانه و فرماندهی نظامی را بر عهده‌دار است. کشورهایی که در قانون اساسی خود «رئیس‌جمهور» پیش‌بینی کرده‌اند، گرچه امکان دارد ریاست دولت هم با رئیس‌جمهور باشد (مانند آمریکا) یا نباشد (مانند فرانسه که دولت را نخست‌وزیر اداره می‌کند)؛ اما همواره رئیس‌جمهور، رئیس کشور است. در جمهوری اسلامی ایران، اصل ۱۱۳ قانون اساسی، رهبری را بالاترین مقام یا همان رئیس‌جمهور می‌داند: «پس از مقام رهبری رئیس‌جمهور عالی‌ترین مقام رسمی کشور است...»

در ادامه همین اصل آمده: «... و مسئولیت اجرای قانون اساسی و ریاست قوه مجریه را جز در اموری که مستقیماً به رهبری مربوط می‌شود، بر عهده دارد». ریاست بر قوه مجریه اصولاً از اختیارات رئیس‌جمهور است، ولی امکان دارد بخشی از امور اجرایی نیز در اختیار او نباشد؛ نمونه‌بارز «پلیس» یا نیروی انتظامی است که وظیفه نظم‌بخشی داخلی را بر عهده دارد. «نصب، عزل و قبول استعفای فرماندهان عالی‌نیروهای نظامی و انتظامی» از جمله اموری است که مطالب اصل ۱۱۰ قانون اساسی، مستقیماً در اختیار مقام رهبری است.

پیش از بازنگری در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، با توجه به تغییر جایگاه رئیس‌جمهور از سال ۱۳۵۸ تا ۱۳۶۸، دو اصل تغییر یافت: یکی اصل ۱۱۳ که اختیار «تنظیم روابط قوای سه‌گانه» از آن حذف